

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 22 mars 1915 kl. 5 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående revision av gällande resereglemente.

Inom andra kammaren har herr Jonsson i Gumboda väckt motion, vari föreslås, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om revision av gällande resereglemente.

I avseende å motiveringen hänvisas till motionen.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott, som avgivit utlåtande över denna motion, har därvid meddelat en historisk översikt i ämnet, till vilken utskottet tillåter sig hänvisa, samt för egen del anfört följande:

»Utskottet har vid behandling av förevarande motion kommit till den uppfattningen, att många av de missförhållanden, som i motionen omförmålas, liksom av de exempel på orimligt höga ersättningar, som omtalas i ovan återgivna motion i första kammaren vid 1914 års första riksdag, kunna tillskrivas felaktig *tillämpning* av gällande resereglemente. Att vidare rese- och traktamentsersättningarna ofta bliva särdeles höga vid en enda förrättning, synes icke så sällan bero på den omständigheten, att antalet i förrättningen deltagande personer är alltför stort, en omständighet, som dock icke kan läggas resereglementet till last. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang som sin mening uttala, att vederbörande myndigheter torde böra i större utsträckning än hittills synes hava skett med yttersta stränghet efterse, det bestämmelserna i resereglementet verkligen bliva efterlevda, och att alla eventuella försök att på orättmätigt sätt tillskansa sig högre ersättningar än en rimlig tolkning av reglementet medger allvarligen beivras.

Att en revision av själva resereglementet dock icke är onödig, *Bihang till riksdagens protokoll 1915. 12 saml. 1 avd. 5 häft. (Nr 6.)*

synes utskottet vara med tydlighet ådagalagt särskilt under den behandling, som ågnades ovannämnda motion vid 1914 års första riksdag. Vid revisionen torde böra tagas under överbägende, huruvida ej en reducering av antalet klasser kunde med fördel genomföras, samt huruvida ej en förenkling och ett förtydligande av reglementets bestämmelser kunde åstadkommas i avsikt att förhindra en sådan tillämpning, som uti motionerna i ämnet omtalats.

Härtill komma emellertid som ytterligare skäl för en revision, att resereglementet i sin nuvarande avfattning fullständigt saknar bestämmelser rörande användning av automobil vid resor i statens tjänst. För dylika bestämmelsers införande förefinnas visserligen stora svårigheter, beroende på saknaden av bestämda taxor för automobiltrafiken, men dessa svårigheter synas dock icke utskottet vara oöverkomliga.

Vid en eventuell revision torde även böra tagas i överbägende, huruvida bestämmelser kunna införas, som förhindra uttagande av orimligt höga resekostnader, när två eller flera personer resa tillsammans och därvid i verkligheten så gott som alltid använda gemensamt åkdon. För sådana fall torde särskilda normer kunna fastställas.

För de lägre och lägsta statstjänarna äro reseersättningarna tilltagna med synnerlig knapphet, vilken understundom torde komma att innebära en oskäligt låg ersättning för resornas besvärigheter.

Huruvida den av motionären föreslagna självkostnadsprincipen för reseersättningar vore den bästa, kan utskottet på frågans nuvarande stadium icke avgöra. Vägande skäl emot denna princip hava dock, såsom av förestående historik framgår, med mycken styrka framförts vid frågans föregående handläggning. Möjligen torde emellertid en kombinerad av självkostnadsprincipen och gottgörelse efter vissa normer i övrigt vid en utredning finnas lämplig.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet med anledning av herr Jonssons i Gumboda förevarande motion hemställa, att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om revision av gällande resereglemente.»

Vid föredragning i andra kammaren av detta ärende beslöt kammaren biträda denna utskottets hemställan. Sedan detta beslut genom utdrag av protokollet delgivits första kammaren, har detta ärende hänvisats för behandling av nämnda kammars första tillfälliga utskott.

Historik.

Vid 1895 års riksdag väcktes inom andra kammaren motion, i vilken hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om omarbetning av det då gällande resereglementet av den 11

februari 1881 i syfte att åstadkomma större sparsamhet med statens medel. Särskilt ifrågasatte motionären ändring i vissa i motionen närmare angivna hänseenden. Det tillfälliga utskott, till vilket motionen hänvisades, hemställde i sitt först avgivna utlåtande, att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära omarbetning av resereglementet i syfte att vad särskilt resekostnadsersättningar anginge större sparsamhet med statens medel måtte uppnås. I berörda utlåtande angav utskottet såsom sin mening, att resekostnadsersättningar under inga omständigheter borde utgå med högre belopp än som motsvarade den verkliga resekostnaden samt förordade i överensstämmelse därmed, att i resereglementet måtte införas föreskrifter i syfte att resekostnaderna måtte, i stället för att såsom dittills vara fixerade, bestämmas att för varje klass av förrättningsmän utgå *högst* med lega för ett visst antal hästar samt *högst* med avgift för vissa platser å ångfartyg eller järnväg; att liksom det skulle anses såsom tjänstefel om förrättningsman i reseräkning upptoge gottgörelse för ett med högre kostnad förenat befordringssätt än det av honom under resan använda, det jämväl skulle såsom tjänstefel betraktas, om någon debiterade staten för högre skjuts- och åkdonslega, biljettpris, transportkostnad m. m. än han själv utgivit, eller vid begagnande av egna hästar och åkdon, för högre skjuts- och åkdonslega, än som av använda hästantalet och åkdonets beskaffenhet betingades.

Vid ärendets behandling inom kammaren gjorde sig den uppfattningen gällande, att det af utskottet förordade tillvägagångssättet för åstadkommande af besparingar i ifrågavarande hänseende väl kunde medgivas vara det ur teoretisk synpunkt riktigaste, men att det däremot av praktiska skäl vore mindre lämpligt såsom medförande svårigheter vid tillämpningen och vid reseräkningarnas kontrollering samt att man för den skull hellre borde söka vinna besparingar genom speciella ändringar och jämkningar i resereglementets stadganden.

Sedan ärendet återförvisats till det tillfälliga utskottet, avgav detta ett nytt betänkande, i vilket utskottet, efter att hava ingått i detaljerad granskning av de utav motionären föreslagna speciella ändringarne i resereglementet, hemställde, att andra kammaren måtte besluta skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om omarbetning av resereglementet i syfte att vad anginge reseersättningar, större sparsamhet med statens medel måtte åstadkommas.

Efter det andra kammaren godkänt detta betänkande och jämväl första kammaren biträtt medkammarens ståndpunkt, hemställde riksdagen i skrivelse den 16 maj 1895 om omarbetning av resereglementet

av den 11 februari 1881 i syfte att i fråga om reseersättningarna större sparsamhet med statens medel måtte åstadkommas och påpekades i skrivelsen önskvärdheten av ändring i reglementet i vissa angivna avseenden, bland annat därutinnan, att den för första och andra klasserna medgivna rättigheten till lega för 3 hästar nedsattes till lega för 2 hästar. Ersättningen för transport av effekter syntes kunna nedsättas för de tre första klasserna till 1 krona, liksom även en sänkning av åkdonslegan för första och andra klasserna från 1 krona till 80 öre, för tredje och fjärde klasserna från 60 öre till 50 för nymilen ansåges hava fog för sig.

Med föranledande av nämnda riksdagsskrivelse utarbetades inom civildepartementet ett förslag till nytt resereglemente, grundat på principen att resekostnadsersättningen borde motsvara den verkliga kostnaden.

Häremot framställdes emellertid av kammarrätten och statskontoret i gemensamt utlåtande åtskilliga erinringar, för vilka närmare redogöres i det av andra kammarens fjärde tillfälliga utskott i anledning av nu förevarande motion avgivna betänkande.

De anmärkningar, som sålunda gjordes, tyckas hava av Kungl. Maj:t ansetts giltiga. I det nådiga resereglemente, som den 13 december 1907 utfärdades, har nämligen den s. k. självkostnadsprincipen icke vunnit tillämpning utom för några få, principiellt betydelselösa undantagsfall. Däremot genomfördes i det nya reglementet åtskilliga andra ändringar, avseende att minska de ersättningsbelopp, som för resor i statens tjänst utgå.

Utskottet.

Förevarande motion åsyftar, såsom i densamma uttryckligen utsäges, en sådan ändring i resereglementet, att endast ersättning för verkliga resekostnader skola utgå. Såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår, har emellertid denna s. k. självkostnadsprincip redan varit föremål för utredning och undersökning samt därvid befunnits icke utgöra någon lämplig grund för normerande av ifrågavarande ersättningsfrågor. De skäl, som mot tillämpningen av densamma åberopats, finner utskottet fortfarande äga giltighet. Särskilt vill utskottet framhålla svårigheten att utöva en effektiv kontroll över reseräkningarnas riktighet samt att statsverket genom dylika anordningar ej skulle beredas någon besparing, enär givetvis ett visst maximum måste fastställas för den ersättning, som skulle utgå, och den resande med all sannolikhet komme att under resan begagna sig av alla de förmåner, som berörda maximigräns medgäve.

För övrigt synes det förhållandet, att det nu gällande resereglementet icke är av äldre datum än av år 1907 och att detsamma utfärdats med föranledande av därom från riksdagens sida gjord framställning vara ägnat att väcka betänklighet gent emot yrkande om utfärdandet av nytt reglemente.

Uppenbarligen vore emellertid en dylik betänklighet ej så synnerligen tungt vägande, därest erfarenheten givit vid handen, att reglementet med en riktig tillämpning ledde till missförhållanden, som med genomförande av självkostnadsprincipen läte sig undanröja. Detta har dock, enligt utskottets uppfattning, icke blivit av motionärens ådaga-lagt. De i motionen åberopade fall, då enligt motionärens mening rese-kostnadsersättningen uppgått till avsevärda belopp, äga nämligen ej samband med resereglementets bestämmelser, varför, om lagstiftnings-åtgärder därutinnan anses av behovet påkallade, dessa torde böra avse andra författningsområden.

Ej heller synes det utskottet troligt, att självkostnadsprincipens tillämpning skulle bereda staten någon besparing i de av motionären åberopade fall, då två eller flera personer använda samma skjuts, eftersom dessa personer näppeligen skulle kunna genom reglementariska bestämmelser tillhållas att på nämnda sätt dela skjuts. Säkerligen komme i stället envar att använda ett särskilt åkdon, en anordning som ingalunda komme att för staten bliva billigare.

I motionen har slutligen såsom en brist i reglementet påpekats, att detsamma icke innehåller bestämmelser för det fall, att en resande begagnar sig av automobil. Utan tvivel påkallar detta fortskaffnings-medel i den mån det vinner allmännare användning ett fullständigande härutinnan. Men bestämmelser därom måste, enligt utskottets mening, med nödvändighet förutsätta ett genomfört taxesystem för nämnda färd-sätt. Det torde väl kunna förutsättas, att sedan ett sådant kommit till stånd, Kungl. Maj:t utan erinran därom från riksdagens sida vidtager för ändamålet erforderliga förfoganden.

På grund av vad som sålunda blivit i ämnet anført hemställer utskottet,

att första kammaren icke måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 18 mars 1915.

På utskottets vägnar:

HUGO HAMMARSKJÖLD.

6 *Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande Nr 6.*

Vid förevarande ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
herrar *Hammarskjöld, Hallberg, Sandler, Olaus Pettersson, Valerius Olsson,*
Permansson och Gelin.

Reservationer av herrar Sandler, Pettersson och Gelin, som ansett,
att utskottet borde ha tillstyrkt herr Jonssons i Gumboda motion.
